

Informace z jednání představenstva a dozorčí rady AK ČR dne 10. 12. 2024

16.12.2024 - | Akademie věd České republiky

Prezident AK ČR Jan Doležal otevřel pracovní část tématem protierozní ochrany v rámci standartu DZES 5, ke kterým AK ČR i její členové a další organizace opakovaně na všech jednáních vznášeli věcné připomínky.

Dle původního návrhu by v ČR přešlo 65 % půdy do kategorie erozní ohroženosti, což je nejambicióznější číslo ze všech států EU, které mají běžně cca 15 a maximálně 30 %. V rámci připomínkového řízení AK ČR navrhla udělit na MEO půdách výjimku pro pěstování brambor, jako tradiční plodiny a kukuřice k zajištění krmivové základny pro hospodářská zvířata. Aktuálně se podařilo vyjednat zařazení obilovin do skupiny plodin s vysokou ochrannou funkcí. Nyní probíhá debata, zda sem budou převedeny jařiny, ozimy nebo obojí. Dále AK ČR navrhuje zavést nová půdoochranná opatření na půdách MEO pouze jako „doporučená“ a na půdách SEO jako „povinná“. K tomuto návrhu probíhají diskuse mezi MZe a MŽP, jelikož schválení toho návrhu vyžaduje modifikaci Strategického plánu. Předložený návrh zpřisňuje i nastavení sankčního systému, kde by byly sankce udělovány již od první erozní události. AK ČR nesouhlasí s trestáním zemědělců, kteří budou dodržovat na MEO půdách 32 půdoochranných opatření, a přesto na jejich pozemku dojde k mimořádné erozní události a navrhuje v takovém případě udělit zemědělci „žlutou kartu“, jako varování a teprve při opakování eroze přejít k sankci. Stále ještě není dořešena definice vyšší moci, tedy např. abnormálního objemu srážek v krátkém časovém horizontu.

Dalším tématem byla nová podmínka tzv. sociální kondicionality, v rámci které, by zemědělské podniky musely splnit určité úrovně zacházení se zaměstnanci, a to především z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví, ale také řešení přesčasů a další. V případě nesplnění může dojít ke snížení dotace od 3 % až do výše desítek %. Aktuálně při tom ale není k dispozici žádná metodika, kterou by se mohli zemědělci řídit. Zaměstnavatel nemůže vždy ovlivnit vznik pracovního úrazu, i při splnění podmínek bezpečnosti práce, proto AK ČR navrhuje, aby sankce byla udělena pouze v případě jejího závažného porušení, a zároveň komora odmítá udílení duplicitního trestu. Vrchní ředitel Sekce ekologického zemědělství, komodit, výzkumu a vzdělávání Petr Jílek z Ministerstva zemědělství informaci doplnil s tím, že sankce bude udělena pouze v případě prokázání porušení pracovně právní legislativy. K vyjasnění pravidel požádá komora o jednání příslušnou sekci MZe.

V dalším vystoupení ředitele Jílka zazněly informace o rozpočtu národních dotací (ND) pro rok 2025, které budou ve výši 3,75 mld. Kč. Harmonogram výplat ND je k dispozici na stránkách SZIF. Prioritou MZe je podporovat živočišnou výrobu, proto je sem pro rok 2025 alokována částka ve výši 1,44 mld. Kč. Dalším neméně důležitým programem je nákazový fond, ve kterém je alokována částka ve výši 1,01 mld. Kč. Novinkou v roce 2025 budou příspěvky na zlepšení životních podmínek v chovech ovcí a koz, a to pro pasená i ustájená zvířata. Další nová dotace je určena na hubení extrémně odolných plevelů na polích s cukrovou řepou. Ke dni 21. října 2024 bylo započato vyplácení 70% záloh za letošní rok a nyní je vyplaceno již cca 10 mld. Kč. Z mimořádných 2 mld. Kč získaných pro rozpočet kapitoly MZe bude posílen rozpočet PGRLF o 750 mil. Kč. Prioritou bude maximální podpora pojištění a cílené dotace úroků z úvěru pro oblasti postiženy povodněmi nebo do sektorů, které mají problém s cash flow. Jako dílčí pomoc je připraveno zvýšení limitu de minimis. U kompenzací povodní ze září čeká MZe na evropské peníze. ČR požádala o 4 mld. Kč, ale jen na vodohospodářské infrastruktury došlo ke škodám za 17 mld. Kč, další masivní škody jsou v lesích. Vyplácet se začaly kompenzace za škody mrazem na ovoci v celkové částce 445 mil. Kč a ve čtyřech

sazbách, 32 mil. Kč půjde na lesní a ovocné školky. Členové představenstva vítají navýšení národních dotací, avšak poznamenávají, že podmínky pro získání podpory se stále zpřisňují a přibývají navazující činnosti k naplnění požadavků, dotace přitom pokryjí jen část přímých nákladů. Mimoto došlo ke skokovému nárůstu pachtovného a neustále se omezuje hospodaření ve výrobních oblastech což budou citelné ztráty v příjmech. Představenstvo přijalo usnesení, ve kterém žádá ministra zemědělství o dořešení nastavení systému požadavků a kontrol a o úpravy režimu v oblastech zasažených povodněmi a zároveň žádá o obnovení pravidelných měsíčních setkání s ministrem zemědělství formou kulatých stolů, kde by se společně s dalšími nevládními organizacemi operativně projednávaly aktuální priority a požadavky.

Dalším tématem bylo zhodnocení výsledků investičního kola PRV, ve kterém došlo na poslední chvíli zásahem ministra ke změně bodování v preferenčních kritériích. S výsledkem tohoto kola panuje většinová nespokojenost, včetně toho, že MZe posílilo alokaci na úkor kol v letech 2025 a 2026, čímž znevýhodnilo budoucí žadatele a není vytvořen tzv. zásobník a těsně neúspěšní žadatelé tak nemají možnost se svými projekty zapojit.

Jedním z nejdiskutovanějších témat byla dohoda EU - Mercosur (skupina zemí Brazílie, Argentina, Paraguay a Uruguay). Zastánci dohody, mezi které patří například Německo, tvrdí, že díky ní získají státy EU nové exportní trhy pro auta, strojírenské technologie, energetiku či chemický průmysl, ovšem na úkor vlastních zemědělců, i proto už ve Francii proběhly silné protesty. Nyní je na řadě schválení dohody členskými státy. EU chce dohodu rozdělit na dvě části. První část „obchodní“, která bude schválena pouze v Bruselu a druhou část „politickou“, budou ratifikovat parlamenty jednotlivých států. I přes nastavení dovoзовých kvót na zemědělské komodity a zachování určité úrovně cel, vyčlenění financí v rozpočtu EU v objemu 1,5 mld. € na propad cen a legislativní nástroje na zastavení dovozu, mají zemědělci obavy, že dojde k trvalému snížení cen na trhu. Dohoda je pro zemědělce obou uskupení silně nerovnoměrná a nelze připustit, aby se komodity a potraviny vyráběné za výrazně nižších standardů pouštěly bez striktních kontrol na trh EU (GMO, hormony, antibiotika, pesticidy, apod.). Na pultech obchodních řetězců se také může objevit dovezené maso s označením „vyrobeno v EU“, poslední dobou se totiž stává běžnou praxí přebalování potravin a tím pádem získání toho označení, příkladně jde o ukrajinskou drůbež, balenou na Slovensku. Agrární komora proto zcela zásadně uvažuje o připojení se k evropským protestům, které by mohly proběhnout v horizontu měsíců února a ledna na úrovni celé EU s požadavkem zracionalnění požadavků na zemědělce, větší ochranu trhu, jeho stabilizaci a zmírnění administrativní náročnosti, ale i s požadavky na českou vládu.

Dále byla prodiskutována komoditní problematika. U obilovin byla letos nejhorší sklizeň za posledních 12 let a ani v EU jich není přebytek. Díky zavedení 18 % cla na vývoz obilovin z Ruské federace, došlo k navýšení ceny na burze. U kukuřice byla letos dobrá sklizeň, i přesto dochází k dovozům z Ukrajiny a Jižní Ameriky, proto také ceny stagnují. U olejnin byla v letošním roce rekordní sklizeň sóji, celkem 12 mil. tun. Cena řepky v září letošního roku stoupla na 13,5 tis. Kč. Kvůli nízké ceně v průběhu roku a nepříznivým vyhlídkám zemědělci zaseli méně ploch řepky, a tak v příštím roce bude v EU i velmi nízká sklizeň, což povede ke zvýšení dovozů.

Mák se v letošním roce pěstoval na 39 tis. ha a sklizeň byla 25 tis. tun. Průměrná cena se pohybuje na úrovni 47 Kč/kg. V průběhu září a října byl rekordní vývoz 6 tis. tun. Chmele se v letošním roce vypěstovalo 6 494 tun, dle dlouhodobého průměru jde o nárůst o 2 %. Průměrný výnos je 1,34 tun. ha. Pěstitelé se stále potýkají s nižší hodnotou alfa kyselin, která je na úrovni 2,6 %, dlouhodobý průměr jsou 3 %. Co se cukrové řepy týče, byla letos vysoká úroda, ale cukernatost zdaleka nedosahuje standartu 16 %. Díky dovozům suroviny z Polska budou cukrovary pracovat až do března. Výhledy na příští rok nejsou nijak pozitivní, jelikož zatím nejsou uzavřené konečné smlouvy mezi pěstiteli a zpracovateli. Výkupní ceny cukrovky jsou nízké a pro příští rok se předpokládá pokles výměry zasetí o minimálně 30 %.

Ceny brambor jsou sice o 10 % vyšší než v loňském roce, ale stále jsou pod výrobními náklady. Aktuální výkupní cena brambor na baličkách je cca 4-5 Kč/kg a za stejnou cenu se dováží i ze zahraničí. V EU je 2 mil. tun brambor navíc, ale většina těchto brambor je poškozená, nebo s nevyhovující velikostí a končí v supermarketech. Dobrá situace panuje u pěstitelů brambor na škrob, jejichž cena je nyní cca 2krát vyšší než před lety. Důvodem je zvýšená produkce hranolků v EU, které se vyvážejí do Asie a škrob se používá na jejich obalování. Nepříznivé zprávy přichází z Bulharska, kde se vyskytla nová bakterie, která zastavuje dozrávání brambor a je velmi rezistentní, v Rakousku pěstování brambor naopak ohrožuje vysoký výskyt drátovce. Sklizeň vinné révy se v letošním roce pohybovala na úrovni 4 tun/ha, což je nejhorší sklizeň za 10 let. Výkupní ceny nepokryjí celkové náklady a v příštím roce firmy avizují ukončení činnosti. Letos také probíhala důkladná kontrola pracovních dohod a údajů v dokladech, kdy policisté „naháněli“ zaměstnance přímo na poli. V případě pochybení agentury však dostane pokutu i zaměstnavatel.

V sektoru lesní biomasy mají firmy spojené se zpracováním dřeva problémy. Vlastníci pil jsou v extrémních problémech z důvodu snížení poptávky a omezení těžby po kůrovcové kalamitě, což v příštím roce povede k uzavření několika podniků. Firmy poskytující služby např. lesní školkaři, mají pokles poptávky o 40 % a pro příští rok se očekává pokles o 50 %. Jelikož jejich pěstební cyklus trvá 1 až 5 let, plánuje se likvidace pěstebního materiálu. Důvodem je snížení finanční podpory státu kvůli tlaku MŽP na zvýšení přirozené obnovy lesů.

Co se týče výroby mléka výkupní ceny jsou vyšší než v loňském roce a aktuálně se pohybují na úrovni přes 12 Kč/l. Stále se jedná o nižší cenu než v předloňském roce a méně, než je střeoevropský průměr. V Polsku dlouhodobě dochází k nárůstu produkce mléka, díky podmínkám pro podnikání a podpoře ze strany státu, v mnoha státech EU naopak dochází k poklesu stavu skotu. Cena hovězího masa se drží dlouhodobého průměru. Letošní rok vzhledem ke krizovým rokům 2021 a 2022 dopadl pro vepřové maso celkem dobře. Cena vepřového masa se pohybuje na úrovni 48 Kč/kg, nicméně se meziročně jedná o 3,5 Kč nižší cenu a postupně dochází k dalšímu poklesu cen a navyšování nákladů. Co se týče konzumních vajec situace není špatná, přestavby chovů jsou na úrovni 54 %, ale i po úplném dokončení přestavby dojde dle odhadu k poklesu produkce o 15-20 %. Snížily se stavy masné drůbeže kvůli nízkým výkupním cenám na porážce a nárůstu nákladů na chov. Kvůli tomu stoupá vývoz do Polska, kde jsou mnohem vyšší výkupní ceny.

V dalším programu prezident AK ČR přítomné seznámil s Technicko-organizačním zajištěním 34. sněmu AK ČR, který se bude konat 27. dubna 2024 v areálu Veletrhy Brno 2025 a předcházet mu bude zasedání představenstva AK ČR a dozorčí rady AK ČR dne 26. dubna. Nejpozději dne 3. února 2025 bude zaslána výzva s požadavkem nahlášení delegátů do 28. února 2025. Dále připomněl, že v termínu leden-březen 2025 proběhnou předsněmovní diskuse. Technicko-organizační zajištění 34. sněmu AK ČR bylo jednohlasně schváleno. Prezident také přítomné seznámil s průběhem a dílčím výsledkem hospodaření AK ČR za rok 2024 a plánem hospodaření na rok 2025. Následně prezident informoval, že v souladu s usnesením představenstva ze 16. října byla započata aktualizace základních interních dokumentů tak, aby byly přehlednější a odpovídaly aktuální legislativě. Konkrétně jde o Statut AK ČR, Organizační řád, Jednací řád, Pracovní řád, Mzdový řád, Spisový a Skartační řád. Návrhy novel interních dokumentů následně posoudí a schválí představenstvo a zahájí připomínkové řízení s členskou základnou. Proběhlo také hlasování k výměně zástupce AK ČR v Antibyrokratické komisi MZe, kde byl za časově vytíženého prezidenta komory jednohlasně doporučen Jiří Černý, předseda představenstva Královehradeckého kraje. V závěru jednání se členové představenstva AK ČR jednohlasně usnesli na požadavku vyvolat jednání s premiérem a dalšími členy vlády k řešení kritické situace a hrozícímu pádu agrárního sektoru. Příští jednání představenstva AK ČR je naplánované na 15. ledna 2025 v Praze.

Úřad AK ČR

<https://www.akcr.cz/txt/informace-z-jednani-predstavenstva-a-dozorci-rady-ak-cr-dne-10-12-2024>